

O IZLOŽBI “ZAGREBAČKI NAJ-NAJ“

Iris Biškupić

Etnografski muzej

Zagreb

U Etnografskome muzeju u Zagrebu, od 20. prosinca 1994. do 5. ožujka 1995. godine, održavala se izložba “Zagrebački naj-naj”, posvećena Zagrebu u povodu 900. obljetnice Zagrebačke biskupije. Povod njezinu nastanku bila je istoimena emisija Radio Sljemena, a zamislila ju je i šest godina vodila novinarka gđa Anamarija Šnajdar. Ta je emisija redovito imala mnogobrojno slušateljstvo, a mnogim je Zagrepčanima priirasla srcu. Cilj je emisije bio pronaći sve što je u Zagrebu naj, te potaknuti ljude da stare predmete čuvaju za mlade naraštaje. Uskoro su se počeli javljati Zagrepčani koji su, potaknuti emisijom, na tavanima svojih kuća, u podrumima i škrinjama pronalazili stare predmete, dokumente, fotografije i ostalo, prisjećajući se pritom davno prošlih zbivanja. Tijekom šest godina emitiranja gđa Šnajdar je zabilježila oko šest tisuća različitih predmeta, koji su na bilo koji način vezani uz Zagreb, ali i mnogo prijedloga za “Zagrebački naj”. Budući da su mnogi slušatelji željeli pokazati pronađene stvari, Radio Sljeme je u suradnji s Etnografskim muzejom i Turističkom zajednicom grada organizirao spomenutu izložbu.

Osim građana Zagreba koji su s ljubavlju donosili predmete, sudjelovala je i ekipa ljudi koji su izložbu realizirali. U ostvarivanju izložbe mnogo je pridonio ravnatelj Etnografskog muzeja gosp. Damodar Frlan. Autorice izložbe bile su Nada Gjetvaj, Anamarija Šnajdar i Iris Biškupić. Veći dio postava radila je Diana Heide, a u manjem je prostoru radio Mladen Ožbolt. Tekst kataloga napisala je Anamarija Šnajdar, a plakat, pozivnice i katalog dizajnirao je Krešimir Bauer. Naravno, i ostali djelatnici muzeja svesrdno su pomagali kad god je to bilo potrebno.

Realizacija ideje započela je 10. studenoga 1994. Prikupljanje predmeta za izložbu trajalo je mjesec dana. Izradili smo upitnik koji smo popunjavali prilikom preuzimanja predmeta. Zatim smo svaki predmet snimili videokamerom i sve potrebne podatke iz upitnika tonski zabilježili. Tako smo uvijek mogli dokazati u kakvom je stanju predmet stigao u muzej ili pronaći izgubljen broj što je stavljen na svaki predmet pri preuzimanju od vlasnika. Pri vraćanju predmeta to se pokazalo vrlo korisnim. U početku je sve teklo polagano, pa smo već pomislili da ćemo skupiti vrlo malo predmeta. Ali polovicom zadanog termina počelo je dolaziti sve više ljudi, a već potkraj, na žalost, morali su i čekati. Svi su bili strpljivi, jer su željeli sudjelovati.

Dvije stotine trideset građana donijelo je oko tisuću predmeta, fotografija, dokumenata i sl. Budući da prostor namijenjen izložbi nije bio tako velik da izložimo sav prikupljeni materijal, birali smo najzanimljivije predmete, najstarije dokumente, a skupili smo i podatke o tomu koja je ulica najkraća, najstrijmija, najdulja i sve što je u Zagrebu naj, snimili smo i kratak film o najduljem bračnom stažu, najranije rođenom djetetu, najstarijoj ženi turističkom vodiču. Svi su ga posjetitelji mogli vidjeti na dan otvorenja

Izložba “Zagrebački naj-naj”, starinski telefoni u vlasništvu gospodina Zlatka Ivkovića
Snimio: B. Rakasović

izložbe.

Predmete smo grupirali tematski. Osim u vitrinama, neki su predmeti bili i izvan njih, na zidnoj plohi, a izradili smo i interijer sobe. Početak izložbe bio je u središnjoj dvorani na prvom katu, u kojoj su bili izloženi predmeti vezani uz grad Zagreb, najstarije fotografije Zagreba od 1861. do 1929., pronađene zahvaljujući emisiji Radio Sljemena, zatim najstarija čestitka, časopisi i novine koji su izlazili proteklih stoljeća u gradu, fotografije, karte i predmeti vezani uza Zagrebački električni tramvaj, predmeti i dokumenti vezani za kazalište i glazbu. Bila je izložena Stradivarijeva violina, najveći saksofon, planovi grada Zagreba, stare reprodukcije, serigrafije itd. Izložba se nastavljala na drugom katu muzeja, gdje su predmeti bili grupirani po temama.

U prvoj vitrini izložili smo predmete vezane uza sjećanja kao što su spomenari, albumi, fotografije, ljubavna pisma, stare fotografije na zidu. Gramofon s trubom koji je povremeno svirao i bor okićen staklenim kuglicama stvarali su poseban ugođaj.

Sve što je bilo o religiji izložili smo u sljedećoj vitrini. Bili su to molitvenici, knjige, krunice, sv. sličice, fotografije, potvrde s Prve pričesti. Temom djetinjstva, škole i fakulteta povezali smo vitrine u kojima su bili izloženi predmeti - od igračkica i zvečica do prvih indeksa Zagrebačkog sveučilišta.

U izložbu se uključio svojom zbirkom predmeta i skupljač gosp. Gerhard Ledić, a većinu izloženih predmeta od keramike poklonila je za našu muzejsku zbirku vjerna slušateljica Radio Sljemena.

U trima vitrinama bili su predmeti iz područja tehnike i izuma: mali gramofon izrađen i posvećen Zagrebu, stare gramofonske ploče, najmanji top koji puca, fotoaparati, detektor. Osim spomenutih bilo je tu i predmeta naših izumitelja Slavoljuba Penkale i Vladimira Ferenčine.

Preostale vitrine bile su bogate građom iz područja medicine, obrta, književnosti, mode, športa, vrijednog nakita, servisa i posuda.

Zanimanje posjetitelja za izložbu bilo je veliko pa smo odlučili produžiti je mjesec dana. Tijekom nepuna tri mjeseca izložbu je vidjelo otprilike sedam tisuća posjetitelja.

Organizirali smo i ciklus predavanja o temama s izložbe: dr. Željko Poljak - "Zagrepečani-planinari", gosp. Đuro Griesbach - "Susret s vremenom moje mladosti", ing. Boris Puhovski - "Penkala - prvi konstruktor zrakoplova u Hrvatskoj", kustosice Muzeja grada Zagreba Vjeročka Rukavina - "Počasni lanac načelnika slobodnoga i kraljevskoga glavnoga grada Zagreba" i Željka Kolveshi - "Predmet u kući/domu i predmet u muzeju - kako i zašto se skuplja ono što se skuplja", kolekcionari Zlatko Ivković, Antun Jakuš i Gerhard Ledić - "Kolekcionari", te kustos Tehničkog muzeja Ante Radonić - "Zagreb gledan iz balona". Organizirali smo i koncert najstarijega pjevačkoga zbora u srednjoj Europi - "Sloboda".

Poslije zatvaranja izložbe odredili smo deset dana za vraćanje predmeta vlasnicima, no ono traje do danas jer još nekolicina građana i nakon nekoliko telefonskih poziva i molba da preuzmu svoje predmete nisu došli. Prilikom vraćanja predmeta svaki vlasnik morao je donijeti potvrdu o predmetu ili osobnu iskaznicu, i potpisati se da je preuzeo predmet. Budući da smo pažljivo radile s tako velikim brojem predmeta koji su bili izloženi i s onima koji su ostali u depou, nakon transporta pojedinih predmeta, dokumenata, fotografija i sl. kroz nekoliko prostorija, pri vraćanju predmeta ustanovile smo da su svi predmeti očuvani.

Bilo je zanimljivo gledati druženje ljudi prigodom donošenja i preuzimanja eksponata. Neki od njih sreli su se nakon mnogo godina.

Zahvaljujući toj izložbi, tridesettroje građana je svoje predmete (ukupno 190) poklonilo zagrebačkim muzejima. Neki su od njih vrlo zanimljivi. Željela bih spomenuti samo jedan koji je gđa Željka Kolveshi analizirala na održanom predavanju, a to je nacrt kuće u Visokoj ulici 14, poduzeća

"Grahor i Klein", koji su izradili 1875. g., i troškovnik za istu kuću iz 1904. g. koji je izradilo poduzeće "Pilar, Mally i Bauda" (za koje se nije ni znalo), a koji je vlasnica, na našu molbu, poklonila Muzeju grada Zagreba. Izložba "Zagrebački naj-naj" je zatvorena, a mnogi građani koji su sudjelovali ili posjetili izložbu napisali su u Knjigu utisaka kako bi željeli da se opet jednom ponovi. Jedan od razloga vjerojatno je i njihov angažman u izložbi pa i ljubav za grad Zagreb. Uspomene i stari predmeti privlače ljude, a takva ih događanja podsjećaju na muzeje u koje mogu donijeti predmete i pohraniti za buduće naraštaje, što je izložba i dokazala.

Primljeno: 17. 5. 1995.

SUMMARY

On the Exhibition "The Top in Zagreb"

by Iris Biškupić

Inspired by the success of the broadcast by Radio Sljeme "The Top in Zagreb", the curators of the Ethnographic Museum in Zagreb organized an exhibition of the same name. Their objective was to discover all that is best in Zagreb, as well as to encourage the general public to preserve the old objects for the generations to come.

The author reports on the interesting experiences the curators gained during the preparations for this exhibition: collecting the objects, taking pictures of them by video recorder, having contacts with the public, especially with the persons who had lent the artifacts to be displayed in the exhibition, and upon its closing donated them to various museums in Zagreb.